

LOKALHISTORISK

Kalender 2023

SKI
HISTORIE-
LAG

Forsidebildet, antagelig fra 1960-årene, viser plassen Kloppa, under Vevelstad gård. Kråkstad kommune kjøpte Vevelstad gård i 1912, og ble med det også eier av husmannsplassen Kloppa. Enkefru Anne Oline Eriksen bodde da på Kloppa sammen med sønnen Karl og døtrene Edvarda og Anna, samt fosterbarnet Oscar Hansen. Noen år senere kom også Hildur «Tulla» Lie som fosterbarn til familien Eriksen på Kloppa. Våren 1941, like etter Annes død, ble det istedenfor husmannskontrakt skrevet forpaktingskontrakt mellom Ski kommune og søstrene Edvarda og Anna Eriksen på Kloppa, og med det opphørte også arbeidsplikten. Oscar Hansen ble den siste husmann i Ski kommune, og Reidar Haugen, tidligere skogbestyrer i Ski kommuneskoger, minnes godt han var på Kloppa og hentet forpaktingsavgiften. Da Hildur døde i 1984, var Oskar ikke i stand til å bli boende på Kloppa alene, og flyttet til Solborg bo- og aktiviseringssenter, der han blomstret opp. Hovedhuset på Kloppa var i dårlig stand, og ble revet i 1985 for å hindre at hjemløse flyttet inn.

Husmannsplasser

Betegnelsen **husmann** har hatt flere betydninger – det har forandret seg over tid og variert fra distrikt til distrikt. På 1700- og 1800-tallet var hovedbetydningen en beboer på en plass som han leide av en gårdbruker mot betaling i form av pliktarbeid og/eller pengeavgift. Husmannsplassfamilieene tilhørte nesten utelukkende arbeiderklassen i bygdene. De fleste plassene ga mulighet for litt jordbruk (husmenn med jord), men det kunne også dreie seg om en snau tomt (husmenn uten jord). Husmannsplassen var ikke skyldsatt (matrikulert) som egen landbruksenhet og beskatningsobjekt, og hadde derfor ikke eget matrikelnummer, men var en integrert del av husbondsgården. Bygset man matrikulert jord, var man å betrakte som **leilending**. Husene på plasser var ofte husmannens egne, og var gjerne laftede tømmerhus som kunne flyttes til en annen plass dersom husmannen flyttet.

Husmannsvesenet i Norge hadde sin største utbredelse på 1700- og 1800-tallet, men hadde eksistert i mindre omfang lenge før det. Det kulminerte midt på 1800-tallet, da det fantes nær opp mot 90 000 husmenn i landet, med eller uten jord, jamført med rundt 113 000 gårdbrukere med smått og stort. Dette gjorde husmennene til den største gruppen av eiendomsløse i bondesamfunnet. Årsakene til framveksten av husmannsvesenet er sammensatte. Det som oftest blir trukket fram som

hovedfaktorer, er befolkningsveksten og lovgivningen som begrenset gårdeierens rett til å dele gårdene i selvstendige, mindre gårdsbruk. Mange husmenn var til å begynne med gårdbrukersønner, men husmannsklassen rekrutterte seg etter hvert selv.

En forordning fra 1752 regulerte forholdet mellom bonden og husmannen slik at den som ryddet og bygget plasser i utmark, skulle ha livstidsrett til plasser; men ble plasser bygget på innmark, ble husmannens familie regnet som vanlige gårdsfolk. I 1851 ble det fastsatt ved lov at husmannen skulle ha skriftlig kontrakt, og det ble satt en øvre grense for arbeidsplikten.

Husmannsvesenet medvirket til at det forholdsvis åpne og jevne bondesamfunnet på 1700- og 1800-tallet ble forandret til et samfunn med markerte sosiale og økonomiske forskjeller. Jordloven av 1928 siktet mot en fullstendig avskaffelse av husmannsvesenet. I 1949 ble de siste 3 000 plassene overtatt av brukerne ved frivillig salg eller tvangsavståelse – og dermed var husmannsvesenet borte.

Husmannsplassene ble lagt på gårdens grunn, ofte på svært marginale områder. På en rekke nedlagte husmannsplasser vil det være tufter etter husene. De enkleste plassene bestod bare av en stuebygning med kjeller og et peisfundament i hjørnet. Standardhuset var på 6x8 meter og hadde bare ett rom. Større

Kilder: Wikipedia, Ski historielag, og bygdebok for Kråkstad

plasser kunne ha et par uthus i tillegg. Rundt husene kunne det være åkereteiger og rydningsrøyser. Det er disse sporene vi kan finne igjen i dag.

Husmannskontrakt

Følgende eksempel på en husmannskontrakt er fra 1918, og gjelder husmannsplassen Kloppa under Vevelstad gård.

Underskrevne Kraakstad kommune eier av gaarden Vevelstad, gr. nr. 107, br. nr. 1 av Kraakstad tinglag, har fra 14de april 1918 overlatt underskrevne husmand den under nevnte gaard liggende plads Kloppa paa følgende vilkaar:

- 1. Pladsen skal dyrkes vel og ikke forringes paa huse eller jordvei. Al gjødsel, som falder, maa brukes paa pladsen. Av avlingen maa intet bringes bort fra pladsen uten eierens samtykke.*
- 2. Husmanden forpligter sig til at opføre gjærder omkring pladsen og til altid at holde dem i forsvarlig stand.*
- 3. Uten eierens samtykke maa husmanden ikke gi nogen tilhold paa pladsen*
- 4. Til brænde faar husmanden ta kvist og stubber i gaardens skog. Trær på roten maa han ikke hugge uten eierens samtykke.*
- 5. Havnegang for de kuer der kan fødes paa pladsen skal husmanden ha i gaardens utmark.*

6. I aarlig avgift av pladsen betaler husmanden kr. 175.-, er et hundre og sytjefem kroner, inden mars maanedes utgang.
7. Desuten svares 12 dage i aannerne paa egen kost og uten betaling til Vevelstad efter bestyrerens tilsigelse. Akkordarbeide betales efter overenskomst.
8. Med hensyn til opsigelse av forholdet fra nogen av parterne henvises til lovens §12 (opsigelse maa ske inden 29de september og fraflytning 14de april næstefter). Ved fratrædelsen iagttages i tilfælde lovens §13 om varige forbedringer av pladsen. Er der gjort nogen skade paa jorder, gjærder eller huse, maa husmanden da straks yde erstatning.

Paatræffes jægere i Vevelstad skog, der ikke kan godtgjøre at de har lov til at jage der, eller paatræffes jægere i den ulovlige tid, er det husmandens pligt uopholdig at melde dette til bestyreren. Husmanden eller hans husstand har ingen ret til jagt i gaardens skog uten tilladelse. Det er forbudt at tage fremmede jægere i losi og fremmede hunde i forpleining.

Denne kontrakt er utfærdiget i to eksemplarer, hvorav vi beholder et hver.

For Kraakstad kommune

O. Opsand   Sigu. Endsjø   R. Sundby

*Anne Eriksen Kloppa i h p
Husmand*

Kommentar

Anne Eriksen Kloppa var ikke skrivefører, og **i h p** ved underskriften står for *(med) iholdt penn*. Uttrykket betyr det samme som *med påholden penn*.

Den første sikre oppgave over antall husmenn i Kråkstad herred (Ski+Kråkstad) får vi av matrikkelen av 1723 – der det er oppført 48 gårder med

husmenn. Folketellingen i 1801 viste at det var 180 husmenn med jord, samt enkelte husmenn uten jord. De gårdene som var oppført med flest husmenn var Tømt(9), Vevelstad(7), Krokhol(6), Siggerud(5), Boger(5), Prestegården (4), Foss(4) og Gjedsjø(4).

Østlid skriver i Bygdebok for Kråkstad blant annet, sitat: *Mange av disse husmennene førte en hård, ofte nokså håbløs kamp for tilværelsen. Mang en åkerlapp har husmannen og husmannskona ryddet og stelt, ryggen ble kroket og hånden ble hård under slitet for å skaffe brød til sultne munn. En lang arbeidsdag framme på gården fra 4–5 om morgenen til 9–10*

om kvelden på sommeren; i onnetider både mannen, kona og de større barna framme på gården, mens de minste fikk greie sig som best de kunde hjemme. Og så i hviletiden å stelle hjemme, berge den vesle avlingen i hus. Men de holdt ut, enda ofte barneflokken vokste raskere enn åkervidda øket. Så snart gutten eller jenta var så pass de kunde arbeide for maten, fikk de ta fatt. Det kunde nok være det gikk på helsa løs somme tider; og mer enn én av disse trofaste slitere har gått til hvile uten å øine noen bedring for sig og sine. Det taler sitt stille manende sprog til noen hver av oss.

Ved å bruke kildene Matrikkelkommisjon 1723, 1838, 1886, og folketellingene 1801, 1865, 1875 og 1900, rapport fra lensmann Michel Hansen til stiftsamtmannen i Akershus i 1791, samt karter utgitt på 1800-tallet, muntlige kilder og befaring i terrenget, registrerte og kartfestet Bjørn Myrvoll husmannsplassene i Ski og Kråkstad på 1800-tallet.

Husmannsplassene hadde navn. Ofte ble bare brukt navnet på gården husmannsplassen lå under, tilføyd for eksempel *-bråtan*, *-plassen*, *-stuen*, *-enga*, *-hytta*. Ellers kunne navnet være beskrivende for den enkelte plass terrengmessige beliggenhet, eller andre beskrivende forhold av livet på husmannsplassen, for eksempel *Nordløkka*, *Bakkene*, *Fagerholt*, *Myra*, *Nyjordet*, *Nøden*, *Smerta*, *Pina*, *Hølet*. Eksempler på noen litt morsomme plassnavn med mer eller mindre usikker forklaring er *Ræva*, *Rumpa*, *Kødden*, *Gorra*, *Pungen*, *Rennimellom* og *Sprutut*.

Bjørn Myrvolls og tidligere Ski kommunes oversikt over gårder og husmannsplasser i Ski/Kråkstad, viser at det gjennom 1800-tallet var rundt regnet 400 husmannsplasser, hvorav rundt 80 i samme tidsrom ble eget bruk. Flest husmannsplasser var det rundt 1865, rundt regnet 250, mens det i 1900 anslagsvis var rundt 100.

*Bjørn Myrvoll (1935–2021).
Æresmedlem av Ski historielag 2004.
Foto: Grunde Vale (2018)*

Når fotografens navn ikke er nevnt på bildene nedenfor, er bildene hentet fra lokalhistorisk digitale bildearkiv ved Nordre Follo bibliotek. Ski historielag har samlet inn de fleste av bildene, og er også opphav til bildeinformasjonen.

Rundt regnet 80 av de tidligere husmannsplassene ble på 1800-tallet egne bruk, blant annet Høybråten, Slottet og Helgestad.

Høybråten gård 1954. Tidligere husmannsplass under Gjedsjø gård. Eget bruk 1836–47.

Slottet 1959. Tidligere husmannsplass under nedre Asper gård. Eget bruk i 1831.

Helgestad 1924. Tidligere husmannsplass under Grøstad. Eget bruk fra 1805. Foto: Ski historielag

Utover 1900-tallet ble mange av husmannsplassene stående ubebodde, og de forfalt raskt – i dag står det tilbake kanskje bare en enkel grunnmur, et forfallent hus, eller det er ingenting igjen (hele plassen er gjengrodd, eller er av sikkerhetshensyn brent ned).

Strevoppbråtan 2020. Tidligere husmannsplass under Strevop. Foto: Grunde Vale

Snekkerstua 2017. Tidligere husmannsplass under Gjedsjø. Foto: Grunde Vale

Snikedal 2016. Tidligere husmannsplass under Krokhol. Foto: Grunde Vale

Noen tidligere husmannsplasser er pusset opp, og brukes i dag som feriested, for eksempel Hjellsbråten i Kråkstad. Møllerenga på Langhus, og Tømmerholen ved Sandbakken, er eksempler på tidligere husmannsplasser som kommunen har kjøpt, med sikte på tilrettelegging for friluftslivet. På flere av de gamle husmannstufte kan vi i dag finne en eller annen forenings-/lagshytte, for eksempel speiderhytta på Sterkerud, og Ski jeger- og fiskeforening på Årlia, og Ski Golfklubb på Smerta.

Hjellsbråten 2021. Tidligere husmannsplass under Hjell. Foto: Grunde Vale

Møllerenga 2021. Tidligere husmannsplass under Vevelstad. Foto: Grunde Vale

Smerta 2022. Tidligere husmannsplass under Bekkevar. Foto: Grunde Vale

Husmannsplasser i Kråkstad/Skotbu-området

Gjennom 1800-tallet var det registrert rundt regnet 130 husmannsplasser i Kråkstad/Skotbu-området. Nedenfor er noen bildeeksempler.

Dammen 1954. Husmannsplass under Jaer.

Furu 1954. Husmannsplass under østre Mørk gård.

Myrvoll 1953. Husmannsplass under Tømt.

*Libytta 1895. Husmannsplass under Li.
Husene er nå revet.*

Bernhus 1957. Husmannsplass under Gryteland.

*Titut 1959. Husmannsplass under
nordre Løken gård. Til høyre for Titut er
Hundeøl og Kjeppestadbrua.*

Tronsrud 1959. Husmannsplass under Harestad.

*Tyrigrava 1954. Husmannsplass under Rud.
Ukjent guttunge på trappa.*

*Ødemark 1950. Husmannsplass under Jørgenrud.
Einar Bakke og Karin Haakensen.*

Husmannsplasser i Gjedsjø/Siggerud-området

Gjennom 1800-tallet var det registrert rundt regnet 60 husmannsplasser i Gjedsjø/Siggerud-området. Nedenfor er noen bildeeksemplere.

Barli 1932. Husmannsplass under Siggerud.

*Grønslet 1900. Husmannsplass under Siggerud gård.
F.v.: Karen, Kristian, Nils, Arnt, Inga, og Karl (m/sykkel) Grønslet.*

Holen 1930. Husmannsplass under Bru.

Hyttenga 1930. Husmannsplass under Siggerud gård.

*Slora 1935. Husmannsplass under Skjegstad.
I båten Rasmus Hjelmen.*

*Snekkerstua/Rustadbråten 2017. Husmannsplass under
Gjedsjø gård (og før dette under Rustad i Enebakk).
Foto: Grunde Vale*

*Brubråten 1949. Husmannsplass under Bru.
Damene på bildet er ukjente.*

Brokkenhus 1951. Husmannsplass under Syverud.

*Snikedalen 2016. Husmannsplass under Krokhol.
Foto: Grunde Vale*

Husmannsplasser i Ski/Langhus-området

Gjennom 1800-tallet var det registrert rundt 125 husmannsplasser i Ski/Langhus-området. Nedenfor er noen bildeeksempler.

*Bråten 1979, innerst i Sloraveien på Langhus.
Husmannsplass under Vevelstad gård.*

*Bollerud/Kringsjø 1957.
Husmannsplass under Hebekk gård.*

*Finstadbråten 1958. Husmannsplass under nordre Finstad.
Husene ble revet i 1963. Agnes Olsen på trappa.*

*Rasmushytta 1961. Husmannsplass under Hebekk gård.
Dagny Retvedt med hunden.*

Smerta 1930. Husmannsplass under Bekkevar

*Sprettopp i Sloraveien på Langhus 1953.
Husmannsplass under Vevelstad gård.*

*Sterkerud 1932. Selve plassen var husmannsplass under
Karlsruud gård, mens speiderhytta ble reist i 1932.
Bildet er fra åpningen av hytta.*

Strevoppbråtan 1950. Husmannsplass under Strevop.

Bua/Braanen 1960. Husmannsplass under Tallaksrud.

Vanskelige kjøreforhold for bussene. Fra oversvømmelse sør for Siggerud skole. Finn Mørk forteller at fisken spratt i veien foran bussen.

Luftig tur til Lier

I Norge i 50-åra var det vanlig at bussene ble bygd over importerte understell (chassis, eller ramme). Henry Solberg kjøpte et busskarosseri hos Isberg i Oslo. Han brukte Iversen karosserifabrikk i Lier for å ferdigstille bussen. Solberg så på Iversen som en veldig seriøs bedrift.

Karosseriet ble levert 3. påskedag i 1952. Det var veldig dårlig vær med tett snødrev og null grader. Finn Mørk fikk i oppdrag å kjøre busskarosseriet fra Oslo til Lier. Det snødde så tett at Finn måtte ta av seg brillene som snødde igjen. Han måtte også legge på kjettinger underveis. Dette ble en tur Finn aldri har glemt.

Bussen ble buss nr. 5, og gikk sine tre turer hver dag til og fra Oslo via Siggerud og Sværsvann.

Kald fornøyelse i snøvær

Busseier Henry Solberg og sjåfør Finn Mørk med buss nr 5 foran Hunstedt-gården.

JANUAR

Dag/uke	52	1	2	3	4	5
Mandag		2	9	16	23	30
Tirsdag		3	10	17	24	31
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	○	14	21 ●	28 ◐
Søndag	1	8	15 ◐	22 ●	29	

Nyttårsdag 1. januar

Medlemmer av familien Kristiansen foran Solvang

Solvang, Kirkeveien 13 i Ski

Nederst i Kirkeveien, rett bak Rådhuset, ligger en «gjenglemt», gammel villa: nemlig Solvang. Den venter på å bli sanert og dermed overlate tomten til videre byutvikling langs Kirkeveien.

Harald Kristiansen (1942-) – en av de tidligere eierne – har nedenfor fortalt Solvangs historie:

«Ifølge skjøte, datert 11.09.1899, tinglyst 15.02.1900, kjøpte min farfar, Herman Christiansen, parsellen kalt «Solvang», som tilhørte Sander gård.

Huset må ha blitt bygd i år 1900, da min tante, Esther Homburstad, ble født der 25.10.1900.

Solvang har vært i min families eie fra år 1900 til år 2004.

I ca to år, omkring 1905, ble huset leid ut og brukt som pensjonat.

I tiden 1900–1935 eide min fars foreldre, Thea (født Hansdatter Årås, 1874–1935) og Herman Kristiansen (1869–1935) Solvang.

I 1936 overtok min tante, Elise Marie Kristiansen (1898–1993) eiendommen, da hun kjøpte ut sine søsken, Harald Kristiansen (1896–1978), Esther Homburstad (1900–1990) og min far, Johannes Kristiansen (1903–1975). Hun eide Solvang til hun døde i 1993.

Elises tantebarn, Bjørg (1940–2002), Harald (1942–), som er undertegnede, og Odd (1945–) arvet Solvang og eide eiendommen fra 1993 til den ble solgt til AF Ragnar Evensen AS i 2004.»

Solvang i desember 2021. Foto: Grunde Vale

*Fra venstre:
Elise (1898–1993),
Harald (1896–1978),
Johannes (1903–1975) og
Esther (1900–1990).*

*Foran:
Thea, bestemor (1874–1935).
Bestefar Herman Anton
(1869–1935) ikke tilstede.*

FEBRUAR

Dag/uke	5	6	7	8	9
Mandag		6	13 ☾	20 ●	27 ☾
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	
Torsdag	2	9	16	23	
Fredag	3	10	17	24	
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5 ○	12	19	26	

Samefolkets dag 6. februar, Fastelavn 19. februar

Pokerbråtan i Ski sentrum. Sjøfører Finn Mørk står i døra, og foran står en av Skis største originaler «Den Glade Murer», eller Karl Viktor Johansen som var hans egentlige navn..

*Jernbaneveien i 1950-åra.
Drosjebua og drosjene på
venstre side.*

Pokerbråtan

Drosjebua var det nærmeste man kunne komme sentrum i Ski i årene etter 2. verdenskrig. Bua som stod der i 50- og 60-åra, ble kalt *Pokerbråtan* blant sjåførene. Ettersom Ski vokste ble det delt ut flere drosjeløyver. Pokerbråtan var ikke stor. Det var benker rundt veggene, og nesten alle satt inne og røykte. Røyken var tett. To av sjåførene den gangen Karl (Kalle) Stensrud og Finn Mørk røykte ikke, men de fikk nok sin dose nikotin.

Det var ikke sjelden at lensmannen kom innom for å forhøre seg om saker. Sjåførene visste jo alt som foregikk i bygda.

Forholdet mellom sjåførene var veldig kollegialt og mange spøkefulle historier er fortalt. Ved en anledning ble en av sjåførene, som hadde kjørt hele natten, malt med store røde flekker i ansiktet mens han sov. Han ble purret da han fikk tur, og kjørte en familie til Langhus. Han fortalte at folkene i baksetet så nervøse og redde ut.

Siste reis for Pokerbråtan

Etterhvert ble bua for liten og ny bu ble plassert utenfor Arnies Pub, der hvor Egon er i dag. Etter noen år ble det bygget en ny hvilebu der hvor Pokerbråtan stod. I dag er den også fjernet, og drosjene står oppstilt vest for Ski stasjon.

Ny drosjebu foran Arnies Pub

MARS

Dag/uke	9	10	11	12	13
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	31
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

Vårjevndøgn 20. mars

Da Østlandets Blad tok bilde av fyllepennfabrikken i 2012, var bygningen i elendig forfatning. I 2016 foretok Nordre Follo brannvesen en kontrollert nedbrenning av bygningen. Bildene av brannen er hentet fra brannvesenets eget arkiv, mens Arne Storvoll har foreviget bygningsrestene etter brannen.

Fyllepennfabrikken i Vellumstadvika

Før krigen 1940–45 hadde Osломannen Jens Kristian Hejer (f. 1886/d. 1953) blant annet vært direktør for O. Mustads fabrikker i Karlovac, Jugoslavia. Hejer kom tilbake til Norge etter krigen, og startet opp for seg selv. Selskapet hans, Dorn Fyllepennfabrikk, hadde hovedkontor i Oslo, og ble registrert i handelsregisteret 22. november 1949. Det var dyrt å bygge industriarealer i Oslo, og mange selskaper anla derfor handelskontor i hovedstaden, men la fabrikkvirksomheten utenfor byen.

For utleie av produksjonslokaler, satte gårdbruker Arne Karlsrud på Lille-Karlsrud opp et bygg med en grunnflate på 221 kvm på tomte si ved Vellumstadvika. Blant leietakerne var Hejer, og våren 1950 ble Dorn Fyllepennfabrikk A/S etablert i industribygget i Vellumstadvika. En del av bygget har også vært benyttet til bolig.

Dorn hadde som mål å produsere 100.000 penner og mekaniske blyanter i året – rimelige penner som vanlige folk kunne ha råd til. De første pennene ble solgt for 16–20 kroner per stykk. Maskinene på fabrikk ble i starten lånt fra Sverige, men antagelig kjøpt opp av fabrikk etter hvert. Fabrikk hadde 10 arbeidere, og søkte høsten 1950 om å organisere seg gjennom Ski og omegns jern- og metallarbeiderforening. Der fikk de avslag, og ble sendt videre til Norsk kjemisk industriarbeiderforbund, ettersom de jobbet mest med plastmateriale.

Dorn skiftet navn til College Fyllepennfabrikk A/S i desember 1952. Det var fortsatt Jens Kristian Hejer som sto som enebestyrer, men bare en måned senere, 2. januar 1953, døde Hejer.

Sannsynligvis var det nye eiere som tok driften videre i de samme lokalene etter Hejers døde, men dette varte ikke så lenge. Pennefabrikken ble da lagt ut for salg.

I november 1954 måtte de ut av bygget, ettersom dette skulle brukes til andre formål.

En ny bygning er oppført der den gamle stod. På bildet øverst til høyre er bygningen under oppføring.

I dag har blant annet et snekkerverksted og et firma innen frisering og skjønnhetspleie lokaler i bygningen.

Kilde: Østlandets Blad

Over: Skjermdump av annonse i Aftenposten 10.11.1954
Øverst til høyre: Siggerudveien 815, foto Arne Storvoll, 2017

Dorn fyllepenn

APRIL

Dag/uke	13	14	15	16	17
Mandag		3	10	17	24
Tirsdag		4	11	18	25
Onsdag		5	12	19	26
Torsdag		6	○ 13	● 20	● 27
Fredag		7	14	21	28
Lørdag	1	8	15	22	29
Søndag	2	9	16	23	30

Palmesøndag 2. april, Skjærtorsdag 6. april, Langfredag 7. april, 1. påskedag 9. april, 2. påskedag 10. april

2022. *Vevelstadveien 114*

Siggerud sentrum 1967 – Bare kirka og Vevelstadveien 114 er bygd

Disse skogbestyrerne har bodd i boligen:

- Hans Dahl Jensen – Ansatt 1924 – 1955
- Haldor Hildre – Ansatt 1938 – 1981
- Hallgeir Nordbø – Ansatt 1982 – 1984
- Reidar Haugen – Ansatt 1984 – 2021
- Heidi Yvonne Paulsen – Ansatt 2021 – idag

I tillegg har tjenesteboligen huset flere skogfullmektiger –
Per Mordt, Åge Dahl, Harald Dysthe og Svein Gustavsen.

1992. *Vevelstadveien 114*

Vevelstadveien 114 på Siggerud

Kommuneskogenes administrasjonsbygg i snart 70 år Ski kommuneskoger, som i hovedsak består av de tidligere skoggodsene Vevelstad, Siggerud og Krokhol, er i dag 110 år og består av oppimot 30.000 da skog. Fra 2020 inngikk skogene i Nordre Follo kommune. Kommuneskogene i Ski var den største kommuneskogen i tidligere Akershus fylke, og i gjennom 110 år har kommuneskogene utgjort en viktig del av kommunens forvaltning, ikke minst på inntektssiden. På det meste var det 85 ansatte medarbeidere, 50 hester og tre sagbruk i virksomheten. En periode var også Ski kommuneskoger en av de største arbeidsplassene i Ski.

Fra starten ble eiendommene forvaltet av gårdsbestyrere, men i 1924 ble den første skogbestyreren med høyere skogfaglig utdanning ansatt. Administrasjonen var henholdsvis på Vevelstad gård og Siggerud gård. Ønske om et eget administrasjonsbygg sto etter hvert høyt på agendaen, og i 1955 sto administrasjonsbygget på Siggerud ferdig. Dette ble bygd med materialer fra egne sagbruk og snekkerne var dyktige skogsarbeidere. Bygget ble plassert på et av jordene til Siggerud gård. Bygningen besto av to kontorer og to tjenesteboliger for henholdsvis skogbestyrer og skogfullmektig.

Administrasjonsbygget var det første huset i moderne tid som ble bygd på Siggerudfeltet. Fra før var det bare skolen, kirken, husmannsplassen Hyttenga og Siggerud gård. På slutten av 1960-tallet ble det utparsellert svært mange tomter på Siggerud gårds arealer, og alle disse ble solgt via oppmøte og kontraktskriving på kommuneskogenes kontor. Egen kasserer måtte ansettes.

Fortsatt fungerer Vevelstadveien 114 som før, med skogbestyrerbolig og skogkontor. Skogfullmektigboligen som hadde stått ledig, ble våren 2022 tatt i bruk som flyktningebolig for en ukrainsk familie.

Kommuneskogene har gjennom tidene opparbeidet

seg et svært godt omdømme i kommunen, ikke minst på grunn av storstilt tilrettelegging for friluftslivet og for tilbudet om kjøp av billig fyringsved. Fra 1950-tallet og fram til 1980-tallet utgjorde også kommuneskogene en viktig bidragsyter i form av kapital til kommunen (tømmer- og grussalg). Bl.a. ble nytt rådhus i 1957 og første byggetrinn av Solborg aldershjem, finansiert av kommuneskogene.

De siste 20–30 årene har friluftsliv og natur vært det økonomisk bærende grunnlag i forvaltningen. Hvilken skjebne kommuneskogenes administrasjonsbygg vil møte i fremtiden, gjenstår å se.

Siggerud sentrum 1954. I 1955 bygde kommuneskogene sitt administrasjonsbygg der hesjene står nedenfor kirken.

MAI

Dag/uke	18	19	20	21	22
Mandag	1	8	15	22	29
Tirsdag	2	9	16	23	30
Onsdag	3	10	17	24	31
Torsdag	4	11	18	25	
Fredag	5	12	19	26	
Lørdag	6	13	20	27	
Søndag	7	14	21	28	

*Offentlig høytidsdag 1. mai, Frigjøringsdag 1945 8. mai, Grunnlovsdag 17. mai
Kristi himmelfartsdag 18. mai, 1. pinsedag 28. mai, 2. pinsedag 29. mai*

Bilde av Ski vannverk. Gården Lunder i bakgrunnen.

Ski vannverk

I slutten av 1920-årene ble det klart at utviklingen i Ski var sterkt hemmet av at kommunen ikke hadde noe vannverk. Ingen industri ville søke til Ski kommune uten sikker tilgang på vann. For innbyggerne var også dette av vital betydning.

Vann- og kloakkplaner ble forelagt styret i Norges Brandkasse, som bevilget kr 20.000 i bidrag til det kommende vannverket. Ski Vel mottok også midler fra:

Norges Statsbaner	kr 5.000
Norges Brandkasse	kr 20.000
Jernbanen	kr 5.000
Ski Andelsmeieri	kr 1.000
Grubernes	kr 20.000
Regjeringen	kr 20.000

En rekke gårdeiere ga også bidrag. Skjemaer for påtegning lå hos kjøpmann Emil Sæther og hos Elise Brækkes damekonfeksjon og systue. Formann i vannverkskomiteen var lokomotivfører Olaf Bråten, som kom fra Kongsvinger og fikk mange lovord for sitt arbeid.

Ole Farberg var driftsoperatør på vannverket i mange år. Han syklet i all slags vær hele året. De siste årene brukte han moped.

Savnet av kommunalt vann var stort da Samfunnsbygningen brant i oktober 1937. Det ble tatt prøver fra Asgjerrudtjern, Langen, Midtsjøvann, Nærevann og Rullestadtjern. Analyser viste at det bare var vann fra Nærevann som kunne brukes.

Vannverket ble anlagt på vestsiden av Nærevann. Vann ble pumpet fra fire meters dyp 120 meter fra land.

Vannet ble pumpet opp i to uavhengige sandfilterbassenger og deretter tilsatt klorgass. Sandfiltere ble returspylt annenhver gang og slammet rant tilbake i sjøen. Høydebasseng ble bygget på Vardåsen. Pumpestasjon og høydebasseng ble bygget av byggmester Fritz Gudim.

Nærevann var en dårlig drikkevannskilde og vanskelig å rense. Klor reagerer på humus/urenhet i vannet og det

lukket og smakte av vannet, så folk som var på besøk. De som bodde i Ski var ikke vant til noe annet og syntes vannet var ok.

Et utvalg av kommunene Ski, Kråkstad, Ås og Oppegård undersøkte, ca i 1960, om å bygge et felles vannverk. Dette førte ikke frem og Oppegård bygget sitt eget vannverk på Stangåsen ved Gjersjøen. Dette stod ferdig i 1968. Ski kommune koblet seg på, og kjøpte vann fra Oppegård. Ås kommune kjøpte også vann fra Stangåsen, gjennom Ski kommunes ledningsnett.

Fra 1988 har Ski kommune kjøpt vann fra Skullerud vannverk i Oslo kommune.

JUNI

Dag/uke	22	23	24	25	26
Mandag		5	12	19	26 ☾
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	10 ☽	17	24	
Søndag	4 ☽	11	18 ●	25	

Unionsoppløsningen 1905 7. juni, St. Hansaften 23. juni, St. Hans 24. juni

Første rad til venstre.: Johan Ruud. Bakre rad, nr. 3 fra høyre: Bjørn Myrvoll.

Eventyrlig tur til Frankrike i 1948

Å ha en far som var ansatt i NSB, har hatt og hadde store fordeler: især i 1948 og især for Bjørn Myrvoll og Johan Ruud. Da sto det en annonse i bladet «Jernbanemanden» som oppfordret barn av jernbaneansatte til å søke om å få være med på en femukers tur til Frankrike – alle utgifter dekket bortsett fra lømpepenger. Først med tog til Paris, så videre rundt i Frankrike. 60 barn (30 jenter og 30 gutter) skulle trekkes ut blant dem som søkte. Dette var et samarbeidsprosjekt med De franske statsbaner, og det var ønsket om fortsatt fred i Europa og å skape vennskap over landegrensene man ønsket for sine barn. Og fra Ski ble altså Bjørn Myrvoll og Johan Ruud trukket ut, sammen med Sverre Christiansen og Per Lundberg fra Kolbotn og Ragnar Volden fra Ås.

For 15 år siden hadde Frode Grefsgård i FolloAvis sammenkalt tre av deltakerne i Ustvedthuset for å mimre og fortelle litt om hva de husket fra turen.

Og det var det meste – detaljene strømmet frem: dette var store opplevelser som hadde brent seg fast i dem. Turen startet i Oslo 9. juli 1948. Sammen med reiseledere var de klare for etterkrigs-Europa. Og franskmennene hadde sendt sine beste togvogner for å hente barna. Setene var trukket med grønn plysj av beste kvalitet. Egen kokk skulle sørge for at barna fikk god mat under turen. Alle fikk et tettskrevet ark med nyttige franske gloser for lettere å gjøre seg forstått i det landet de kom til.

Alt de kunne se ut av togvinduene bar preg av krigen og det den hadde ført med seg. Krigsruinene var særlig synlige gjennom Tyskland, et utbombet Hamburg og sultne folk langs skinnegangen. De hadde kastet kjeks og brøds kalker ut til dem, og ungene ble forskrekket over hvordan folk sloss for å sikre seg maten. Alt så bedre ut i Frankrike, men at landet hadde vært gjennom en storkrig var tydelig for alle.

Vel fremme i Paris ble det omvisning der et par dager før barna ble delt inn i to grupper. De 30 jentene ble sendt

til de Franske Statsbanenes ferieleir nær Paris.

Guttene ble delt i to grupper med 15 på hver. Den ene dro sydøstover nær Toulon ved Middelhavet. Den andre gruppen dro sydvestover til kysten av Vendée til Camp Bretagne. Etter 14 dager byttet de to guttegruppene leir, og så – etter to nye uker – møttes alle i Paris igjen.

Så etter fem innholdsrike uker gikk ferden hjem til Norge. Der ble de tatt i mot som helter av klassekamerater og venner og familie. På den tiden var det få som reiste så langt som til Strømstad, så en femukers tur til Frankrike var helt enkelt veldig stort!

Kilde: Frode Grefsgård og Follo Avis

Mimrestund i Ustvedthuset: F.v.: Sverre Christiansen (Kolbotn), Bjørn Myrvoll (Ski) og Johan Ruud (Ski)

JULI

Dag/uke	26	27	28	29	30	31
Mandag		3 ○	10 ◐	17 ●	24	31
Tirsdag		4	11	18	25	
Onsdag		5	12	19	26 ◐	
Torsdag		6	13	20	27	
Fredag		7	14	21	28	
Lørdag	1	8	15	22	29	
Søndag	2	9	16	23	30	

Olsok 29. juli

Sandbakken

Tømmerholen

Grustaket

«Grustakets far» Hans Barli på skøyter i 1922 på Bråtatjern, like nord for Siggerud.

Sandbakken (hvitt hus bakerst) og Tømmerholen husmannsplasser. I dag er det meste av innmarka grodd igjen med trær. Foto: Alfred Janson, 1932

Flybilde fra 1978: Slik så terrenngrepet ut etter 16 års uttak av grusmasser. I dag er hele området bevokst med stor skog.

«Det er funnet grustak ved Tømmerholen»

Denne overskriften sto på framsiden av Østlandets Blad 12/1-1962. Avisa opplyser at grusforekomsten er svært stor – 10–15 da og noen steder over 9 m dyp. Prøver analysert av Statens Veglaboratorium viste et gunstig resultat. Det ble antatt at det kunne tas ut svært store mengder grus – «Et funn for kommunen».

Politikerne i Ski tente sporenstreks på saken, og bevilget raskt kr. 25.000,- for å bygge bilvei inn til grustaket. Så startet grunneier Ski kommuneskoger opp. Først ny vei fra Sætertjern, som også ble den nye adkomsten til Sandbakken. Fra høsten 1962 fulgte et massivt uttak av grus i en god tiårsperiode framover.

En svært erfaren og flink gravemaskinfører i kommuneskogene, Trygve Martinsen (død våren 2022), fikk hovedjobben med å lesse opp lastebiler med kommuneskogenes gravemaskin. I perioder lesset han «døgnet rundt», og lastebiler gikk i skytteltrafikk til ulike veganlegg og utbygginger i både Ski, Oppegård og hele Osloområdet. Kvaliteten på grusen var ypperlig. Trygve forteller at det ble kjørt ut «*mangfoldig tusener billass*». Overskuddet fra grustaket gikk rett til gode formål i både kommuneskogene og kommunen. Gunvor Bongard, første bestyrer på Sandbakken sportsstue, fortalte at gravemaskinfører og lastebilsjåfører ofte var innom på Sandbakken og kjøpte, det de kalte «*høl med matomkring*», dvs. smultringer.

Under en befarings til grustaket sommeren 1963, med politikere og fagfolk, siterer ØB den 26/6-1963 hva skogbestyrer Hildre fortalte i grustaket: «*Det er Hans Barli, medlem av Ski kommuneskogens styre, som egentlig er far til grustaket. Det er Barli som oppdaget grustaket. Det er vanlig, sa Hildre, at den som finner en ting får 10 % av verdien av det funne. Så mye kan vi ikke gi i dette tilfellet, men vi vil gjerne overrekke Barli en liten gave*». Gaven Barli fikk, viste seg å inneholde to piper i etui!

Grustaket var i kommersiell drift til utpå 1970-tallet, og innbrakte gode inntekter til kommunen.

Grus fra grustak har i over 100 år vært et «must» for bygging og vedlikehold av veier og i forbindelse med de fleste utbyggingsprosjekter. I tidligere Ski kommune har det gjennom tidene vært mange grustak, både store kommersielle grustak og mindre private grustak. For bare å nevne noen av de større grustakene: Mørkgropa, Eikjolveien, Smerta, Skiseng, Tallaksrud, Tømmerholen og Oksrudgropa. I dag er de aller fleste grustakene gjengrodd med stor skog slik at tidligere virksomhet ikke er synlig.

Turveien/skiløypa fra Sandbakken mot Høykrokhol-veien går rett gjennom det tidligere grustaket ved

Tømmerholen, uten at noen ser spor etter den store økonomisk innbringende aktiviteten som var her for femti år siden. Nå har pukkverk og knuste masser overtatt rollen som de naturlige grustakene hadde.

Kilder:
ØB-artikler om grustaket ved Tømmerholen: 12/1-1962 og 26/6-1963
Intervju med Trygve Martinsen – ved tidligere skogbestyrer Reidar Haugen
Heftet *Sandbakken – 50 år med vafler og kakao 1959–2009*. Even Saugstad – Frie fuglers forlag
Even Saugstad, tidligere bestyrer av Sandbakken. Samtaler med Reidar Haugen
Flybilder fra Nordre Follo kommune

AUGUST

Dag/uke	31	32	33	34	35
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	31
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

Ski kommune – Rådmannsstilling

Nyopprettet stilling som rådmann i Ski kommune skal besettes fra 1. januar 1963. Til stillingen kreves det søkere med universitets- eller høyskoleutdannelse og god administrativ praksis. Midlertidig fastsatt lønn kr. 32.000 — 35.000. Pensjonsordning.

For stillingen utferdiges instruks. Tilfredsstillende helbredsattest må legges fram.

Søknad med bekreftede attestavskrifter stiles til Administrasjonskomitéen, Ski kommune, Ski, innen 15. oktober 1962.

Stillingsannonsen ØB 12.09.1962

Stor interesse for rådmannstillingen i Ski

I alt 32 søkere har meldt seg

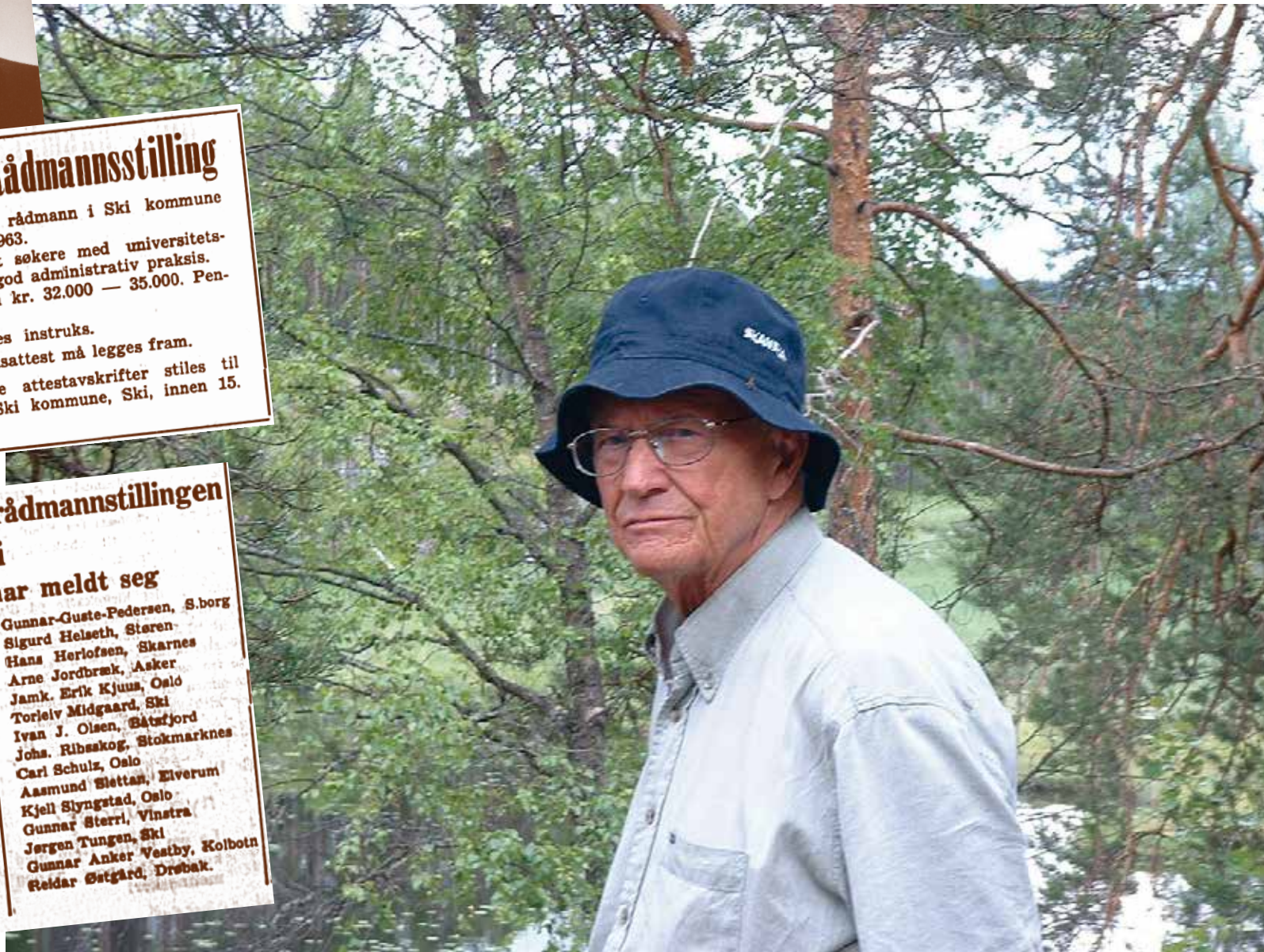
Det viser seg å være stor interesse for den ledige stilling som rådmann i Ski kommune. De siste søknadene kom inn igår, og de var postlagt 15. oktober, som var søknadsfristens utløp. Antall søkere til stillingen er dermed kommet opp i 32.

Blant søkerne er det 12 som har bedt om at deres navn ikke blir offentliggjort. De øvrige er:

Knut Arnestad, Oslo
Yngve Borthen, Bergen
Alv. S. Damhaug, Strømmen
Reinhardt Engeland, Oslo
Dagfinn Grymyr, Elkamarka

Gunnar-Guste-Pedersen, S.borg
Sigurd Helseth, Støren
Hans Herlofsen, Skarnes
Arne Jordbræk, Asker
Jamk. Erik Kjuus, Oslo
Torleiv Midgaard, Ski
Ivan J. Olsen, Båtsfjord
Johs. Ribsakog, Stokmarknes
Carl Schulz, Oslo
Aasmund Slettan, Elverum
Kjell Slyngstad, Oslo
Gunnar Sterri, Vinstra
Jørgen Tungen, Ski
Gunnar Anker Vestby, Kolbotn
Reidar Østgård, Drøbak.

Søkerlisten ØB 17.10.1962

Rønneberg ved Skjelbreia, i forbindelse med markering av 80-årsdagen i 2003. Foto: Reidar Haugen

60 år siden rådmannsveldet kom til Ski

Med den norske kommunestyreloven av 1938 ble tittelen borgermester i byene endret til rådmann, og herredskommunene fikk rett til å ansette rådmenn. Selv om enkelte representanter i kommunestyret ønsket å vente til etter den forventede kommunesammenslåingen mellom Ski og Kråkstad, vedtok Ski kommunestyre i juni 1962 at det skulle ansettes rådmann i Ski kommune fra 1. januar 1963. I september 1962 ble rådmannsstillingen utlyst. Det var stor interesse for stillingen, og ved søknadsfristens utløp var det kommet 35 søknader, hvorav 12 som hadde bedt om at deres navn ikke ble offentliggjort. Dagbladet kunne imidlertid opplyse at en av de 12 som ikke ville ha sitt navn offentliggjort, var Skis ordfører Erling Rønneberg. Administrasjonskomitéen gjennomgikk alle søknadene, og ble enige om tre navn. Det var imidlertid dissens mellom hvem som skulle innstilles som nr. 1 og hvem som skulle innstilles som nr. 2. Erling Rønneberg eller ligningssjef i Sarpsborg, Gunnar Guste-Pedersen. I ansettelsesdebatten som fulgte, ble det stilt spørsmål både om lekkasjen til Dagbladet, og om hva Rønnebergs utdannelse ved Cambridge i England tilsvarte i Norge. Ansettelsesdebatten ble ført både i kommunestyret og i pressen, og var til tider svært usakelig. Imidlertid endte det med at kommunestyret, i møte fredag 23.11.1962, med overveldende flertall (27 mot 6) vedtok å ansette Erling Rønneberg som Skis første rådmann.

Erling Rønneberg (f. 9.11.1923 i Ålesund, d. 8.7.2008 i Ski) var sønn av Alf og Anna Rønneberg, og hadde to brødre, Joachim og Anton. Under krigen var Erling med på å gi ut illegale aviser, før han dro til Storbritannia og ble opplært som radiotelegrafist i Secret Intelligence Service. I 1944 opprettet han SIS radiostasjonen Haga på Torholmen nord for Ålesund. For sin innsats under andre verdenskrig ble Rønneberg tildelt St. Olavsmedaljen med ekegren og den britiske King's Medal for Courage in the Cause of Freedom.

Etter krigen tok han økonomieksamen i Cambridge i England, og var deretter to år som høyskolelærer i Danmark.

I 1950 kom han til Ski som lærer på Sørmarka folkehøyskole – der han senere også ble rektor. Rønneberg ble i 1956 valgt inn i formannskapet for Arbeiderpartiet. I årene 1958–1962 var han ordfører, og fra 1. januar 1963 ble han Ski kommunes første rådmann. Denne stillingen hadde han i 27 år og la i denne perioden fram i alt 21.179 saker til politisk behandling i formannskap og kommunestyre. Dette var en ekspansiv periode for Ski kommune, og innbyggertallet ble fordoblet.

Som pensjonist brukte Rønneberg mye tid på lokalhistorisk arbeid, og han formidlet opplevelser fra andre verdenskrig, hvor han deltok aktivt i motstandskampen, til ungdom i kommunen. For dette arbeidet fikk han Ski kommunes kulturpris i 1999.

Det er skrevet om Rønneberg:

”Han gir inntrykk av å være huggen av stein, ukrenkelig, ugjennomtrengelig, saklig rasjonell og beinhard forhandler. Han har forakt for utenomsnakk og irrasjonelle handlinger. Og formell – knapt noen vil mistenke ham for å ta hallingkast i enerom i pur glede over noe som helst. Han har ærbødig respekt for demokratiet, hevder de få han har sluppet inn på livet. Lytter til fornuftig argumentasjon og innhenter alltid råd før han bestemmer seg i vanskelige situasjoner.”

Kilde: Wikipedia og Østlandets Blad

SEPTEMBER

Dag/uke	35	36	37	38	39
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	

Høstjevdøgn 23. september

Kommunestyret 1947. Foran fra venstre: Sigval Mortensen, Petra Øystese, Konrad Marthinsen, Hans Andersen, Hartvig Svendsen (ordfører), Lars Larssen, Bjarne Nore, Olga Dyrhol, Karl Nilsson og Gunvald Wagelie. Bak fra venstre: Jørgen Tungen (kontorsjef), Klara Solheim, Kristian Bjørklund, Karl P. S. Pettersen, Johan Arnt Haugen, Arne Olsen, Carl E. Eriksen, Jens Bjørnebråten, Sven Bjerke, Odin Hansen og Reinholdt Stallerud.

Kvinnene i kommunestyret (1946). Fra venstre: Olga Dyrhol (Ap), Klara Solheim (Ap), Margit Øverbyhagen (vara NKP) og Petra Øystese (kvinnelista).

*Nr. 1 og 2
på kvinnelista:
Petra Øystese (1947)*

*Nr. 3 og 4
på kvinnelista:
Anlaug Flakstad (1944)*

*Nr. 5
på kvinnelista:
Lina Gjelsvik (1912)*

Kvinnelista ved kommunevalget i Ski 1945

Følgende opprop Til kvinnene i Ski herred sto på trykk i Østlandets Blad tirsdag 9. oktober 1945:

Kommunevalgene står nu for døren, de viktigste kommunevalg på årtier. Vårt land skal gjenreises. Alt som er forsømt skal tas igjen. Det som ligger nede må bygges opp. Arbeid og ansvar i de nye by- og herredstyrene fordobles. Det som nu skal bestemmes og bevilges får betydning for lange tider framover.

Det er blitt appellert sterkt til kvinnene i de siste månedene i skrift og tale. Nu må de våkne, se sitt ansvar og bruke sin stemmerett. I hjemmets spørsmål arbeider mann og kvinne sammen. Vår kommune er vårt felles hjem, og vi kvinner kan nu selv avgjøre om vi vil ha noe å si i vårt felles hjem eller ei. I siste lovlige herredsstyre satt 19 menn og 1 kvinne. Finner dere ikke at en forandring er nødvendig?

For hurtig å gjenreise landet er de forskjellige partier gått inn for et velvillig samarbeide. Men i samarbeidet til landets gagn vil også vi kvinner være med. Da har vi bare én ting å gjøre, å velge dyktige kvinner i alle våre styrene, også de kvinner som ikke er bundet av partier. Kvinner som nøye setter seg inn i alle saker som skal behandles, og stemmer etter sin samvittighet og overbevisning.

Kvinnene bør i første rekke få ta seg av de spørsmål som vedrører hjemmene, og som er knyttet til og avhengig av det offentlige styre innen kommunen.

Undertegnede til dette opprop henviser til avertissement om møtet i Svanheim hotell fredag.

Vi ber innstendig interesserte, stemmeberettigede kvinner i Ski herred å møte. La alle yrker, og alle aldre bli representert. La oss vise at vi kan stå sammen. Vel møtt til et vellykket møte!

Alfhild Boger, Hanne Claussen, Gudrun Erichsen, Marie Odell Eriksen, Alette Five, Lina Gjelsvik, Gyda Hammer, Astrid, Hjelmseth, Mary Kollerøs, Gunvor Kvakestad, Bergljot Lien, Bjørg Myhre, Tony Nore, Eugenie Sjønnesen, Herborg Riber Stødle, Petra Øystese.

Fra møtet 12. oktober i Svanheim hotell (= Ski hotell), refererte Østlandets Blad blant annet: *Fru Øystese innledet og redegjorde for hensikten med møtet. Fru Gjelsvik talte om kvinnenes oppgaver innen kommunestyret.*

Etter en del diskusjon ble det holdt avstemning hvor 50 stemte for og 13 mot, noen holdt seg passive. En valgkomité ble oppnevnt. Det gode frammøte vitnet om interesse for saken, og viser at kvinnene i Ski er våkne og ansvarsbevisste.

Det er senere ikke blitt stilt egne kvinnelister ved kommunevalgene i Ski. For øvrig kan nevnes at det var kvinner i Ås kommune som organiserte den første rene kvinneliste i Norge – til kommunevalget i 1919.

OKTOBER

Dag/uke	39	40	41	42	43	44
Mandag		2	9	16	23	30
Tirsdag		3	10	17	24	31
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	14	21	28	
Søndag	1	8	15	22	29	

«Det gule huset» – det nye galleri- og kunstsenter i Kråkstad. Foto: Lise Lorentzen.

Snekkerskolen i Kråkstad

Arbeidsskole Snekkerskolen på Bjerke skole, bygd i 1931, ble en forløper til Kråkstad arbeidsskole. Bjerke skole hadde vinterkurs i snekkerlære som varte i seks måneder med mulighet for et påbygningsår. Den nye arbeidsskolen i Kråkstad ble bygd i 1935 og den ble også kalt Snekkerskolen.

Ski bibliotek lokalhistorisk avdeling skrev på Gyldne sider, under Månedens bilde, en fin artikkel om grunnlaget for arbeidsskolen (1. november 2016).

Se www.skibibliotek.no/bilde/snekkerskolen/

Snekkerskole Østlandets Blad annonserte i 1946 at fra 15. oktober skulle Kråkstad snekkerskole og Kråkstad husstellskole starte opp et yrkesbetont tilbud for gutter og jenter (med mulighet for utenbygdsboende dersom plass). Snekkerkurset holdt til i 1. etasje, med Arne Lund som leder, tidligere bestyrer av arbeidsskolen. Husstellkurset holdt til i 2. etasje, med Ingebjørg (Fia) Andersen fra Oslo som lærer. Begge kursene holdt høy kvalitet. Guttene fikk lage flotte stuemøblement, forteller Johan Frogner. Jentene lærte allsidig husstell, alt fra å håndtere slaktekjøtt til å stå for komplett tilberedning og servering for store selskaper!

Framhaldsskole Arbeidsskolen i Kråkstad blir obligatorisk framhaldsskole, sto det å lese 10.3.1948 i ØB. Det var stor debatt i kommunestyret om denne frivillige nyordningen med både allmenn- og yrkesfag etter endt folkeskole. Kommunen hadde god erfaring med snekkerskolen, men startet likevel opp med framhaldsskole med teori i folkeskolens lokaler og snekkerlære og husstell på snekkerskolen. Ved grunnskoleloven av 1969 gikk både framhaldsskolen og realskolen inn i grunnskolen som i dag utgjør 10-årig obligatorisk skole for barn og ungdom i alderen 6–16 år.

Barnehage I 1979 ble snekkerskolen og uteområdet satt i stand til å kunne disponeres av Kråkstad barnehage. Dette fungerte fint i 37 år inntil Kråkstad barnehage i 2016 ble kraftig utvidet med flere avdelinger i nytt og moderne barnehagebygg, tett inntil det gamle utearealet rett bak

Samfunnshuset. Den gamle snekkerskolen ble deretter lite brukt, men kommunen tok grep og bestemte at bygningen skulle restaureres både innvendig og utvendig.

Vevstue Bygdekvinnelaget i Kråkstad tok initiativ til å starte vevstue på Bjerke skole i 1983. Vevstua fikk navnet Spindelveven. Da Ski kommune skulle starte Naturbarnehage på Bjerke skole, fikk vevstua tilbud om kjellerlokalene til Kråkstad barnehage. Sommeren 2005 satte Spindelvevens medlemmer i gang dugnad med oppussing og maling – og flytting av 15 vever. I september var klubben i gang igjen! Det har blitt vevd løpere, duker, pledd og skjerv m.m. – alt til eget bruk eller gaver. I 2023 kan Spindelveven feire 40 aktive år!

Ski kunstforening Kunstforeningen har i over 50 år hatt særdeles fine utstillingslokaler i Rådhusets foajé. Etter kommunesammenslåing/rehabilitering av Ski Rådhus i 2019 sto Kunstforeningen brått uten lokaler, men i respekt for det lange leieforholdet, fikk foreningen v/Ellen-Ane Aspestrand tilbud om å disponere lokalene i 1. og 2. etasje i den gamle snekkerskolen.

Kunstforeningen har siden innvielsen 21.11.2021 hatt flere flotte utstillinger i Det gule huset i Kråkstad.

Kilder: Ski bibliotek, ØB.

NOVEMBER

Dag/uke	44	45	46	47	48
Mandag		6	13 ●	20 ●	27 ○
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5 ●	12	19	26	

Allehelgensdag 5. november

Brand på ensligliggende gård i Østfold.

**Brandbudet stupte da det hadde bragt frem
ordren.**

Igår brønte hovedbygningen på gården Stallerud i Ski i Østfold. Gården ligger enslig til, en halv times vei fra nærmeste nabo, og da der til alt det mere også lå to syke mennesker i huset, var situasjonen meget uhyggelig.

En unggutt, som blev sendt av-

sted efter hjelp, hadde fløiet, så han stupte, da han hadde fått båret ordren frem. Slukningshjelp innfant sig nu på stedet, men hovedbygningen stod ikke til å redde. En brandbil forsøkte også å komme sig frem til brandstedet, men den kjørte sig fast i snøen.

Stallerud gård 1939. Jordene bak ble i en 20-årsperiode fra 1970-tallet brukt til motocrossbane

Skjermdump av omtale i Telen 02.12.1937

Den røde hane galer på Stallerud i 1937

I Østlandets Blad 2. desember 1937 kunne denne historien leses:

«Midt inne i de store skogstrekninger som begrenses av Vevelstad i syd, Oppegård i vest, Oslo i nord og Siggerud i øst ligger en ekstra lite, spredt grend med Stallerud gård som sentrum og omgitt av Stallerudhyta, Oksrud og Kloppa. Fra Stallerud gård fører en liten veg, knapt kjørbær for hest, bort til Siggerud og likeledes noe av en veg ned til Kolbotn stasjon. Hele grenda ligger på en måte bortgjemt og bortglemt i skogdypets favn. Den er uten elektrisk lys, og uten all den mengde komfort som tidens allehånde tekniske oppfinnelser og det sosialbetonede samfunn tilsier.

Når den røde hane galer i et slikt distrikt, da får man først en smule anelse om hva våre forfedre hadde å kjempe med når ulykken var ute. For dem som for folkene på Stallerud var det bare å redde det som reddes kunne, og så sette liten til Vårherre at han måtte skåne mest mulig. I går klokken 20.30 galte den røde hane for hovedbygningen på Stallerud.

Det ble snart klart for de hjemmeværende at det måtte skaffes hjelp, og den 20-årige sønn Josef dro i veg til Siggerud gård. Hit kom han fullstendig sprengt ved 21-tiden og fikk knapt stønnet fram: «Det brenner hjemme».

Fra Siggerud gård dro bestyrer Dahl Jensen, forpakter Rode og tømmerkjører Moseby samt to av pikene innover. Videre ble lensmann og lege varslet. De måtte kjøre med bil til Siggerud gård hvor det sto ferdig hest og slede til dem. Lensmannen nådde da heller ikke fram før hovedbygningen var nedbrent.»

Brannen var for eieren, enkefru Hansen og hennes barn, en stor ulykke som truet med økonomisk ruin på grunn av den altfor lave assurance. I Østlandets Blad ble det lagt ut en liste for hjelp til de brannlidte den 7.12.1937.

Avisen kunne den 28. desember bringe enkefru Stalleruds takk:

«På listen i Østlandets Blad er hittil innkommet kr. 1272,-, herav kr. 300,- som bidrag fra kongefamilien. Mor Stallerud var meget rørt over at selveste Kongen deltok så vakkert i hennes ulykke. (300 1937-kroner tilsvarer i dag ca. kr.11.400).»

Brannen på Stallerud i 1937 fikk svært store medieoppslag i både riksaviser, regionaviser og lokalaviser landet rundt. Helt fra Lofotposten i nord, via flere aviser i Trøndelag, Sunnmørsposten, Hamar Arbeiderblad, Valdres, Kongsvinger Arbeiderblad til Sørlandet, for å nevne noen. Se bl.a. faksimile fra avisa Telen (Notodden) 02.12.1937. Brannen på Stallerud hadde tydeligvis rørt hele Norge.

Det hører med til historien at ny hovedbygning ble ferdig allerede i 1938. Se bilde av gården i 1939. Den i dag fredede låven (fra 1700-tallet) og en nyere fjøsdel, er i dag den eneste bygningsmasse på Stallerud gård. Våningshuset fra 1938 ble i 1997 kontrollert nedbrent, da bygningen var i svært dårlig forfatning. I de siste 50–60 årene har kommunen eid Stallerud gård.

Kilder: Østlandets Blad og andre aviser i Nasjonalbibliotekets digitaliserte avissamling

DESEMBER

Dag/uke	48	49	50	51	52
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	31

Første søndag i advent 3. desember, 1. juledag 25. desember, 2. juledag 26. desember

Bilder og kalendere

Enkelte bilder i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski historielag. Hvis du gjerne vil ha en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen: Knut Falla, tlf. 928 40 244, e-post knfal@online.no

Bilder er dessuten tilgjengelige i Nordre Follo bibliotek/Lokalhistorisk arkiv. Søk gjerne på internett: skbibliotek.no/sla/

De siste års kalendere kan fås rimelig ved henvendelse til styret. Styret har kontortid i Urvedhuset på Waldemarhøy hver tirsdag fra kl. 11–14.

Registrering av bilder

Ski historielag er interessert i enkeltbilder eller samlinger av bilder fra alle kanter av Ski. Du må gjerne ta dem med til oss, eller vi kommer hjem til deg for å notere opplysninger om bildene og låne dem for avfotografering.

Ta kontakt med Knut Falla på tlf. 928 40 244 eller på e-post knfal@online.no for å avtale en tid som passer.

Takk

Vi takker alle som har bidratt med bilder og opplysninger til årets kalender. Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

Vi har hatt et utmerket samarbeid med Marianne Jakset – Goffin Reklame – takk til henne! Rolf Oresen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomité har bestått av Elin Aas, Arild Andersen, Reidar Haugen, Terje Lorentzen og Grunde Vale.

Komiteen tar forbehold om mulige feil.

Ski historielag

Vi! du bli medlem, ta kontakt med styret.

Facebook - Ski historielag

www.ski-historielag.no